

Sygn. akt VII GC 407/21

WYROK CZĘŚCIOWY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Beata Gnatowska

Protokolant: Natalia Chwastek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2022 roku w B.

sprawy z powództwa **W. A. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą ChillerTech W. A. w W.**
przeciwko **(...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji**
w O.

o zapłatę i wydanie

w zakresie powództwa o wydanie rzeczy

1. Nakazuje pozwanemu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji w O. wydanie powodowi W. A. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą ChillerTech W. A. w W. (...) - (...) numer serii (...) o wartości 73 800 złotych brutto.
2. Wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt VII GC 407/21

UZASADNIENIE

wyroku częściowego, tj. w zakresie powództwa głównego, w części co do roszczenia o wydanie rzeczy

Powód W. A. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą ChillerTech W. A. w W. domagał się zasądzenia od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji w O. kwoty 26.637, 38 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 6.150 zł od dnia 31 sierpnia 2021 r. (faktura za lipiec 2021 r.), od kwoty 6.150 zł od dnia 31 sierpnia 2021 r. (faktura za sierpień 2021 r.), od kwoty 1.172, 44 zł od dnia 19 lipca 2021 r. (FV nr (...)), od kwoty 864,94 zł od dnia 20 lipca 2021 r. (FV nr (...)), od kwoty 12.300 zł od dnia 1 października 2021 r. - do dnia zapłaty, tytułem zaległego czynszu najmu, faktur serwisowych oraz odszkodowania za bezumowne korzystanie z (...) - (...) nr ser: (...) (dalej zwane C.).

Po drugie, powód domagał się nakazania pozwanej zwrotu ww. urządzenia chłodniczego o wartości 73.800 zł brutto znajdującego się w posiadaniu pozwanej bez żadnej podstawy prawnej.

Końcowo powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Złożył nadto wniosek o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej

wykonalności w całości, uzasadniając go faktem, że pozwana spółka znajduje się obecnie w restrukturyzacji. Nadmieniał również o nieudanej próbie pozasądowego sposobu rozwiązania sporu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że w ramach swojej działalności w zakresie sprzedaży i najmu urządzeń chłodniczych oraz pomp ciepła zawarł ze stroną pozwaną ustną umowę najmu C. o mocy 509 KW. C. został przewieziony do O. i tam zainstalowany. Strony ustaliły promocyjną wysokość miesięcznego czynszu w wysokości 5000 zł netto (6150 zł brutto). Umowa najmu rozpoczęła się 1 kwietnia 2021 r., a strona pozwana zapłaciła trzy czynsze najmu za miesiące: kwiecień, maj i czerwiec. Strony poróżniły się przy okazji bezpodstawnego wezwania przez pozwaną serwisu do rzekomo niewłaściwie działającego C.. W prowadzonej w lipcu i sierpniu 2021 r. korespondencji przedsądowej pozwana odmówiła wydania C., stojąc na stanowisku, że umowa obowiązywała do 31 sierpnia 2021 r. Strona powodowa przystała na powyższe zмирzając do odbioru urządzenia po zakończeniu umowy. Pozwana ani nie zapłaciła czynszu najmu za lipiec i sierpień 2021 r., ani nie zapłaciła faktur dotyczących wezwania serwisu do urządzenia, jak też odmówiła wydania C. korzystając z niego bezumownie - bez żadnej podstawy prawnej – wobec upływu czasu trwania umowy najmu. Przy tym zawnioskowane przez powoda dowody służyć miały wykazaniu faktu posiadania C. przez stronę pozwaną, odmowy wydania urządzenia, obowiązku zwrotu C. z uwagi na zakończenie umowy najmu, wartości C. i możliwego do uzyskania miesięcznego czynszu najmu celem ustalenia wysokości należnego odszkodowania.

Podstawą prawną roszczenia o wydanie rzeczy powód uczynił przepis art. 222 § 1 k.c. i alternatywnie art. 675 § 1 k.c. negując jednocześnie w oparciu o art. 461 § 2 k.c. aby pozwanemu przysługiwało prawo zatrzymania względem rzeczy wynajętej.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa powoda w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, wraz z odsetkami ustawowymi za od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty. Ponadto na podstawie art. 461 § 1 k.c. zgłosił zarzut zatrzymania rzeczy, tj. (...).

Równocześnie złożył pozew wzajemny wnosząc o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kwoty 87.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 5 października 2021 r. do dnia zapłaty i zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wywodził o nieprawidłowo układającej się współpracy pomiędzy stronami, nieprawidłowym rozwiązaniu umowy najmu C. i kwestionowaniu rozwiązania umowy najmu przez powoda oraz szkodzi poniesionej na skutek nieprawidłowego wykonania usługi przez powoda - nieprawidłowego wykonania przez powoda prac serwisowych i informowaniu powoda o wyrządzonej szkodzi i jej wysokości.

Pozwany wskazał, że z uwagi na problemy w funkcjonowaniu urządzeń wynajętych (zużyte, wymagały wielokrotnych napraw), które prowadziły do przerw w ich pracy, nie mógł prawidłowo korzystać z wynajętych urządzeń. Tym samym pozwany podnosił roszczenie z zakresu rękojmi. Nadmieniał nadto, że stan wynajętego urządzenia znacząco odbiegał od stanu urządzeń, które zwykle są przedmiotem najmu, tj. nowych i bezawaryjnych. Odnośnie odszkodowania za bezumowne korzystanie, wskazał, że kwoty te są wygórowane i nieodpowiadające rzeczywistości stanowia urządzenia.

Co do zarzutu zatrzymania wskazał, że skoro zgodnie z art. 461 § 1 k.c.

zobowiązany do wydania cudzej rzeczy może ją zatrzymać aż do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługujących mu roszczeń o zwrot nakładów na rzecz oraz roszczeń o

naprawienie szkodzi przez rzecz wyrządzonej, to odbiór C. możliwy jest najwcześniej

pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu dokonania prawidłowego wypowiedzenia umowy najmu oraz po zapłacie należności pozwanego wynikających ze szkód spowodowanych zachowaniem i nieprawidłowym świadczeniem usługi serwisowej przez powoda. Jako że powód nie zapłacił pozwanemu należnego mu odszkodowania z tytułu nieprawidłowo i nieterminowo wykonanych prac serwisowych urządzeń chłodniczych zarzut zatrzymania jest zasadny (k. 48 - 55). Na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2022 r. pełnomocnik powoda, przyznając - co podnosił pełnomocnik powoda – że do innego urządzenia był wzywany serwis i tego faktu dotyczą

faktury – stwierdził, że to było urządzenie spółki, że nie było to „to samo urządzenie” (co objęte umową najmu) i doprecyzował, że: powód nie chce wydać urządzenia, dopóki szkody nie zostaną naprawione, związane z całością stosunku gospodarczego, łączącego strony (k. 155).

W odpowiedzi na pozew wzajemny, powód wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i podtrzymał powództwo główne oraz dotychczasową argumentację (k. 112 -116).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Wstępnie zauważyć należy po pierwsze, iż w oparciu o art. 458⁶ k.p.c. sąd postanowił rozpoznać sprawę z pominięciem przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych stosownie do wniosku powoda jak w pkt 4 pozwu.

Po drugie, w ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zaszły warunki do wydania wyroku częściowego, dotyczącego powództwa głównego, tj. jednego z dwóch jego roszczeń – roszczenia o wydanie rzeczy. Stosownie bowiem do brzmienia art. 317 § 1 k.p.c. sąd może wydać wyrok częściowy, jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu; to samo dotyczy powództwa wzajemnego. W celu wydania przedmiotowego rozstrzygnięcia sąd na podstawie art. 218 k.p.c. zarządził oddzielną rozprawę co do pozwu głównego w zakresie roszczenia opisanego w pkt 2 pozwu o wydanie rzeczy (k. 155).

Sąd Okręgowy oceniając dotychczas przeprowadzone postępowanie i biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący na dzień 26 kwietnia 2022 r. (zgodnie z art. 316 k.p.c.) uznał, iż zgromadzony w sprawie na ten czas materiał dowodowy, daje podstawy do wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie nakazania pozwanemu wydania powodowi (...) - (...) numer serii (...) o wartości 73 800 złotych brutto.

Przechodząc do oceny pozwu głównego w części obejmującej roszczenie o wydanie rzeczy sąd niniejszy poczynił następujące ustalenia faktyczne.

Mianowicie w sprawie bezspornym pozostaje, że powód główny jest właścicielem (...) - (...) numer serii (...) (k. 12), zwanego niżej C..

Niekwestionowane pozostaje, że w dniu 1 kwietnia 2021 r. bieg swój rozpoczęła ustnie zawarta umowa najmu łącząca strony, a dotycząca przedmiotowego agregatu wody lodowej - C..

Strony nie podważały również wysokości czynszu najmu na jaki się umówiły, jak i faktu, że czynsz ten został przez pozwanego uiszczony za trzy miesiące używania urządzenia, tj. kwiecień – czerwiec 2021 r. (k. 22-23).

Również poza sporem znalazła się okoliczność podjęcia czynności serwisowych przez powoda na wezwanie pozwanego w związku z problemem z uruchomieniem urządzenia chłodniczego – innego niż będące przedmiotem umowy najmu i roszczenia z pozwu głównego (k. 17-21, 154v i 155).

De facto za niekwestionowane również uznać należało ustalenie przez strony, że w związku z wypowiedzeniem stosunku najmu przez stronę powodową miał on zakończyć się w dniu 31 sierpnia 2021 r. (k. 26, 24-25). Wprawdzie na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2022 r. pełnomocnik pozwanego stwierdził, że „z ostrożności procesowej nie potwierdza daty 31 sierpnia 2021 r.” – k. 154 v, to jednocześnie podał, że umowa nie obowiązuje, że obecnie strony nie łączy umowa najmu.

W odniesieniu do zakresu powództwa nakreślonego roszczeniem o wydanie przedmiotowego C. wskazać należy, że osią sporu było istnienie uprawnień po stronie pozwanej spółki do zatrzymania przedmiotu najmu. Podczas gdy pozwana wywodziła, iż ma takie prawo bowiem oczekuje od powoda zapłaty odszkodowania z tytułu niewłaściwej usługi serwisowej (dotyczącej innego niż objęte najmem urządzenia), to powód ściśle interpretując przepis art. 461 §

z k.c. i podnosząc okoliczność wygaśnięcia umowy najmu (i nastąpienie w konsekwencji bezumownego korzystania z rzeczy przez pozwaną), wskazał na brak aktualnych uprawnień spółki do urządzenia.

Z tokiem rozumowania powoda sąd w pełni zgodził się. Argumentacja tak faktyczna, jak prawna zaprezentowana przez stronę powodową zasługuje na aprobatę.

Powództwo główne, w części dotyczącej roszczenia o wydanie rzeczy zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zważyć należy, że w myśl art. 461 § 1 k.c. ustawodawca przewidział instytucję prawa zatrzymania tzw. *ius retentionis*, statuując, że zobowiązany do wydania cudzej rzeczy może ją zatrzymać aż do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługujących mu roszczeń o zwrot nakładów na rzecz oraz roszczeń o naprawienie szkody przez rzecz wyrządzoną (prawo zatrzymania). Zgodnie jednak z treścią § 2 przepisu powyższego nie stosuje się, gdy obowiązek wydania rzeczy wynika z czynu niedozwolonego albo gdy chodzi o zwrot rzeczy wynajętych, wdzierżawionych lub użyczonych.

Na *ratio legis* wyłączeń od prawa zatrzymania wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 10 czerwca 2014 r., sygn., akt V ACa 907/13, publik. LEX online nr 1953273, wskazując, iż uważa się, poszukując *ratio legis* wyłączeń od prawa zatrzymania, że w tych sytuacjach ustawodawca uznał, iż interes wierzyciela przemawiający za wydaniem rzeczy jest silniejszy niż interes dłużnika w uzyskaniu zaspokojenia lub zabezpieczenia jego roszczeń związanych z rzeczą i przeważa nad potrzebą szczególnej ochrony dłużnika. W tym samym duchu wypowiedział się również Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 26 stycznia 2017 r., sygn.akt I ACa 965/16, Lex online nr 2278278), a nadto takie samo stanowisko prezentuje piśmiennictwo (vide Balwicka-Szczyrba Małgorzata (red.), Sylwestrzak Anna (red.), Kodeks cywilny, Komentarz, Lex online).

Z powyższego wynika po pierwsze, że roszczenia dłużnika (zatrzymującego rzecz), które to ma prawo zatrzymania zabezpieczać, muszą być związane z rzeczą. Chodzi zatem o tę samą rzecz, która z jednej strony jest rzeczą do której uprawnienia właścicielskie ma wierzyciel, a z drugiej strony rzeczą, która wygenerowała koszty dłużnika (z tytułu poczynionych nakładów lub wyrządzenia szkody przez rzecz) i w związku z którymi to kosztami wywodzi on roszczenia wobec wierzyciela.

Po drugie, przytoczone przepisy wskazują na bezwzględne wyłączenie spod prawa zatrzymania rzeczy wynajętych.

Z kolei mocą art. 675 § 1 k.c. ustawodawca uregulował zagadnienie zwrotu rzeczy wynajętej. Wskazując mianowicie, że po zakończeniu najmu najemca obowiązany jest zwrócić rzecz w stanie nie pogorszonym; jednakże nie ponosi odpowiedzialności za zużycie rzeczy będące następstwem prawidłowego używania.

Biorąc wszystkie powyższe regulacje pod rozwagę i przekładając je na stan sprawy niniejszej stwierdzić bez wątpliwości należało, że skoro umowa najmu w dniu 31 sierpnia 2021 r. uległa zakończeniu, to po stronie pozwanej zaktualizował się obowiązek zwrotu rzeczy. To z kolei w konsekwencji pozwala na stwierdzenie, iż wypełniła się hipoteza przepisu art. 461 § 2 k.c., tj. że chodzi o „zwrot rzeczy wynajętych”, co w dalszej konsekwencji powoduje, że wyłączeniu w odniesieniu do takiej rzeczy ulega prawo zatrzymania.

Co więcej, skoro ustawodawca wymaga tożsamości rzeczy, która z jednej strony ma być zwrócona wierzycielowi (a którą chce zatrzymać dłużnik), a z drugiej wyrządziła szkodę dłużnikowi i stała się tym samym przyczynkiem dla jego roszczenia wobec wierzyciela, które zabezpieczone ma zostać prawem zatrzymania, to przepis ten – art. 261 § 1 k.c. niezależnie nawet od wyłączenia z § 2 – nie mógł mieć zastosowanie w sprawie. Skoro bowiem powód jako wierzyciel domaga się zwrotu agregatu będącego przedmiotem umowy najmu z kwietnia 2021 r., a pozwany widzi zasadność swoich roszczeń odszkodowawczych w związku ze szkodą którą wywołać miało inne aniżeli przedmiotowe urządzenie (k. 155), to brak wymaganej tożsamości rzeczy.

Dodać wypada, że wszelkie dywagacje strony pozwanej co do prawidłowości rozwiązania umowy najmu pozostają bez wpływu na fakt skutecznego wypowiedzenia umowy – ze skutkiem w postaci rozwiązania umowy. Nie sposób jednocześnie tracić z pola widzenia stanowiska pozwanego zaprezentowanego powodowi podczas wymiany ich korespondencji, kiedy to pismem z dnia 27 lipca 2021 r. strona pozwana wprost wyartykułowała, że uznaje, iż: „stosunek najmu wygaśnie z dniem 31 sierpnia 2021 r.”.

Konkludując, skoro doszło do zakończenia najmu, to pozwana spółka jako najemca obowiązana była zwrócić wynajmującemu powodowi rzecz. W konsekwencji, aktualny po jej stronie obowiązek zwrotu rzeczy wynajętej wyłączył jej uprawnienie do podniesienia zarzutu zatrzymania ze względów jak w art. 461 § 2 k.c. Do tego wobec braku tożsamości rzeczy, o czym wyżej, w istocie nie mógł w ogóle podnosić zarzutu z art. 461 § 1 k.c.

W tej sytuacji w pełni zasadnym staje się roszczenie powoda oparte o art. 222 § 1 k.c., w myśl którego właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą.

Otóż do przesłanek powstania roszczenia windykacyjnego, które reguluje przepis art. 222 § 1 k.c. i na który powołuje się powód, należą: 1) status właściciela; 2) fakt, że nie włada on (sam lub przez inną osobę) swoją rzeczą oraz 3) fakt, że rzeczą włada osoba do tego nieuprawniona wobec właściciela (por. K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. T. I. Komentarz. Art. 1–44910, Wyd. 9, Warszawa 2018).

W stanie ustalonym faktycznym uprawnienia właścicielskie powoda pozostają niepodważalne. Nie było także sporne, że urządzenie C. znajduje się w faktycznym władztwie pozwanego (w pomieszczeniu pozwanej zlokalizowanych w O.). W związku z tym, że pozwany wspólnie z zakończeniem najmu przestał posiadać tytuł prawny do posiadania ww. agregatu – czyli nie przysługuje mu już ww. skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą – to w prostej linii prowadzi to do wniosku, że jest on obowiązany do zwrotu agregatu na rzecz powoda, jak i że powód może skutecznie żądać wydania rzeczy.

Mając na względzie powyższe, wobec spełnienia przesłanek niezbędnych do uwzględnienia powództwa o wydanie rzeczy, sąd uwzględnił powództwo główne w części - o wydanie przedmiotowego (...) - (...) numer serii (...).

O rygorze natychmiastowej wykonalności wyroku orzeczono w oparciu o art. 333 § 3 k.p.c., zgodnie z którym sąd może również na wniosek nadać wyrokowi nadającemu się do wykonania w drodze egzekucji rygor natychmiastowej wykonalności, gdyby opóźnienie uniemożliwiało lub znacznie utrudniało wykonanie wyroku albo narażało powoda na szkodę.

W sprawie niniejszej w kontekście ww. regulacji pozostaje istotne, że przedmiotowy agregat jest urządzeniem przez powoda wynajmowanym. Innymi słowy z tytułu najmu rzeczy powód pozyskuje korzyści w postaci czynszu najmu. Podczas gdy przedmiot znajduje się poza jego władztwem takich korzyści czerpać nie może. Zasadnym jest zatem wniosek strony powodowej o nadanie rzeczzonego rygoru, jakkolwiek z innych aniżeli wskazane w pozwie względów. Okoliczność bowiem, że pozwana spółka znajduje się w restrukturyzacji jest obojętna z punktu widzenia przepisów o rygorze, natomiast niewątpliwe opóźnienie powiększa powstałą u powoda szkodę.

Reasumując, w niniejszej sprawie objęta wyrokiem częściowym część żądania pozwu była na tyle samodzielna z punktu widzenia prawa materialnego, że nie było przeszkód do wydania wyroku częściowego. Co do pozostałej części powództwa głównego, jak i co do powództwa wzajemnego sąd orzeknie po przeprowadzeniu dalszego postępowania dowodowego i dokładnym wyjaśnieniu okoliczności spornych podnoszonych przez strony.

W tym stanie rzeczy sąd orzekł jak w sentencji wyroku częściowego na podstawie powołanych wyżej przepisów.

Z kolei co do kosztów procesu sąd wskazuje, że orzeczenia w tym zakresie nie wydano, jako że zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 108 § 1 k.p.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Wobec tego, że wyrok częściowy nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w instancji, w wyroku

tym nie zamieszcza się orzeczenia o kosztach. Kompleksowe rozstrzygnięcie w tym przedmiocie nastąpi zatem w wyroku końcowym, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego dotyczącego nierozstrzygniętej części żądania i powództwa wzajemnego.